

УДК 784.011.4:78.071.2](510):[782.1+784.3](477)](045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-2-24>

Юйцзяо МА,
orcid.org/0000-0003-4794-5792

аспірантка
Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
(Київ, Україна) musicartma@ukr.net

МІСЦЕ КИТАЙСЬКИХ АКАДЕМІЧНИХ СПІВАКІВ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

У статті досліджується роль та місце китайських академічних співаків у соціокультурному просторі України. Наукова увага зосереджується на аналізі взаємодії між китайськими вокалістами, що представляють як академічний жанр, так і китайські традиційні інтонаційні нарративи та українським мистецьким полем, а також їх вплив на розвиток музичного мистецтва в Україні. У статті розглянуто домінуючі фактори, які впливають на сприйняття китайської академічної музики в Україні, такі як історичні та культурні зв'язки між країнами, технічна специфіка виконання вокальних творів китайськими вокалістами, і, що важливо, роль культурних подій та фестивалів у впровадженні та поширенні цього мистецтва серед української публіки. Визначено, що саме китайські академічні співаки відіграють важливу роль у розширенні культурного розмаїття України та сприяють міжкультурному діалогу між двома країнами. Окреслено взаємовплив китайських академічних вокалістів на українську культуру та сприйняття їхньої музики в українському соціокультурному контексті. Особливу увагу приділено місцю культурних подій та фестивалів у сприйнятті китайської музики в Україні. Серед центральних фестивалів сучасної музики, що вибудовують мистецькі мости з Китаєм, названо такі, як Київ музик фест і «Два дні і дві ночі нової музики». Висвітлено важливість освітніх компонентів та співпраці китайськи та українських освітніх інституцій, зокрема Музичного центру Конфуція при Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського. Узагальнено, що китайські академічні співаки відіграють значну роль у розширенні культурного спектру України та сприяють зближенню двох культур через мову мистецтва. Їхні виступи та творчість відкривають нові горизонти для української аудиторії та сприяють розвитку міжнаціонального діалогу та взаєморозуміння.

Ключові слова: китайська вокальна культура, культурні діалоги, китайські академічні вокалісти, сучасний діалог Китай-Україна.

Yujiao MA,
orcid.org/0000-0003-4794-5792
Graduate student at the National School of Music
Academy of Ukraine named after P. I. Tchaikovsky
(Kyiv, Ukraine) musicartma@ukr.net

THE PLACE OF CHINESE ACADEMIC SINGERS IN THE SOCIO-CULTURAL SPACE OF UKRAINE

The article examines the role and place of Chinese academic singers in the socio-cultural space of Ukraine. Scientific attention is focused on the analysis of the interaction between Chinese vocalists representing both the academic genre and the Chinese traditional intonation narratives and the Ukrainian artistic field, as well as their influence on the development of musical art in Ukraine. The article examines the dominant factors that influence the perception of Chinese academic music in Ukraine, such as historical and cultural ties between the countries, the technical specificity of the performance of vocal works by Chinese vocalists, and, importantly, the role of cultural events and festivals in the implementation and dissemination of this art among the Ukrainian public. It was determined that Chinese academic singers play an important role in expanding the cultural diversity of Ukraine and promote intercultural dialogue between the two countries. The mutual influence of Chinese academic vocalists on Ukrainian culture and the perception of their music in the Ukrainian socio-cultural context is outlined. Special attention is paid to the place of cultural events and festivals in the perception of Chinese music in Ukraine. Among the central festivals of modern music that build artistic bridges with China, such as Kyiv Music Fest and Two Days and Two Nights of New Music are named. The importance of educational components and cooperation between Chinese and Ukrainian educational institutions, in particular the Confucius Music Center at the P.I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, is highlighted. It is summarized that Chinese academic singers play a significant role in expanding the cultural spectrum of Ukraine and contribute to the rapprochement of two cultures through the language of art. Their performances and creativity open new horizons for the Ukrainian audience and contribute to the development of international dialogue and mutual understanding.

Key words: Chinese vocal culture, cultural dialogues, Chinese academic vocalists, modern China-Ukraine dialogue.

Постановка проблеми. Соціокультурний простір України являє собою унікальне, мультинаціональне та мультиетнічне середовище, яке дозволяє артистам, у тому числі й китайським, активно розвиватися, вдосконалювати свою виконавську майстерність і брати активну участь у мистецьких процесах в Україні. Симптоматично, що сучасні китайські академічні співаки, все частіше виступають на провідних концертних та фестивальных майданчиках по всій Україні. Подібна затребуваність продиктована новим технічним рівнем китайських академічних вокалістів, які у своєму репертуарі мають доволі різноманітну музику від поліфонічної музики до авторських оригінальних вокальних творів.

Дослідження ролі китайських академічних вокалістів у соціокультурному просторі України, їх нових виконавських амплуа, репертуарну політику, а також їх безпосереднього впливу на розвиток українського вокального мистецтва є актуальним питанням, яке практично не розроблене у вітчизняному виконавському мистецтвознавстві. І хоча ці питання частково підіймаються у наукових колах музикознавців, втім, наукової розробки, яка була би присвячена виконавському осмисленню культуротворчих процесів за участю китайських артистів в Україні наразі не виявлено.

Аналіз досліджень. Китай, як країна, яка мистецьким корінням сягає глибин старовинної цивілізації, безперечно, стає об'єктом наукової уваги українських музикознавців і культурологів. Протягом останніх років особливого значення набули культурні відносини між Україною та Китаєм, які породжені не лише політичними чинниками та мистецьким обміном, й активною увагою китайських студентів до закладів вищої мистецької освіти в Україні.

Серед робіт, у яких осмислюються питання взаємовпливів Китаю і України можна виділити статтю М. Мателешко «"М'яка сила" Китаю: напрями та особливості українського наукового дискурсу» у якій розглянуто перспективи україно-китайських відносин. Серед центральних елементів науковець виділяє «культуру як основу "soft power"» (Мателешко, 2023: 158).

Питання україно-китайського діалогу підіймає Лю Чан у науковій розробці «"Один пояс та шлях": китайсько-українські культурні зв'язки». Зокрема визначено важливість центру Конфуція при Національній музичній Академії України ім. П. І. Чайковського: «центр повинен був готувати та виконувати оперний репертуар, здійснювати освітню діяльність, організовувати тури та експозиції; стати осередком досліджень

китайської музики та культурного обміну» (Лю, 2021: 41).

Важливими для розуміння місце китайських виконавців-співаків у культурному дискурсі України стали і дисертаційні розробки китайських колег. Серед таких дисертаційне дослідження Вай Лімін «Формування вокальної культури майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України», де вокальній складовій приділено доцільну увагу. Так, автор приходиться до висновку, що: «взаємозбагачення культурних зв'язків різних народів світу дає змогу більш ефективно розвивати мистецтво співу, що полягає у його здатності забезпечувати гармонію інтелектуального, емоційного розвитку особистості; сприяти вдосконаленню усіх її сутнісних сил, якостей та різноманітних здібностей, процесів мислення та творчої діяльності, зростанню внутрішнього потенціалу; розвивати її пізнавальну й творчу активність, емоційну чутливість, естетичні потреби і смаки; стимулювати прагнення до самовдосконалення» (Лімін, 2011: 59).

Частково питання соціокультурних контактів Китаю і України вивчає у дисертації «Розвиток саксофонного мистецтва Китаю у вимірах міжкультурного діалогу» Ло Кунь. Автор акцентує увагу на тому, що: «розширення діалогу культур шляхом активізації контактів, проведення лекцій і майстер-класів, можливість навчання китайських студентів в українських музичних закладах та засвоєння українського репертуару суттєво вплинуло на розвиток виконавської майстерності і розширення репертуару китайських саксофоністів кінця ХХ – початку ХХІ ст.» (Кунь, 2017: 125). Все це стосується і розвитку вокального виконавства китайських співаків в Україні.

Мета статті – визначити місце китайських академічних вокалістів у соціокультурному просторі України.

Виклад основного матеріалу. Місце китайських академічних співаків у соціокультурному просторі України набуває все більшого значення в контексті культурного обміну та взаєморозуміння між країнами. Завдяки глибоким історичним зв'язкам, що сягають своїми коріннями далеко в минуле, Україна та Китай співпрацюють у різних сферах, включаючи освіту, культуру, науку та мистецтво.

Академічні співаки з Китаю активно беруть участь у культурних обмінах, концертах, мистецьких заходах та наукових конференціях в Україні, що сприяє розширенню культурного розмаїття країни та зближенню між народами.

Симптоматично, що українські університети та культурні центри часто організовують спільні

проекти з китайськими установами, де китайські академічні співаки виступають з концертами, майстер-класами, лекціями та іншими заходами. Це створює можливості для обміну досвідом інтерпретації музики, вивчення традиційних музичних інструментів, а також взаємного вивчення культурних особливостей між країнами.

Серцем культурного діалогу країн можна вважати українсько-китайський Центр розвитку культури та освіти, який є освітньо-культурним закладом, спрямованим на сприяння взаєморозумінню та обміну культурними цінностями між Україною та Китаєм. Заснований у 2016 році за сприяння різних міністерств України та Китаю, а також посольства Китаю в Україні, цей Центр активно працює над сприянням культурних обмінів, поглибленням знань про історію, традиції та культуру обох країн.

Одним з основних завдань Центру є створення платформи для діалогу між Заходом та Сходом, яка б сприяла навчальним, культурним обмінам, форумам, конференціям та іншим спільним ініціативам. Це сприяє не лише розширенню знань та розумінню між українцями та китайцями, але й зміцненню дружніх зв'язків між двома народами. Центр активно займається реалізацією освітніх та культурних проєктів, сприяючи співпраці між університетами обох країн та встановленню партнерських стосунків з українськими діячами освіти, науки, культури та спорту. Проведення виставок китайських митців, чайних церемоній, концертів та інших культурних заходів є неодмінною складовою роботи Центру, яка сприяє популяризації китайської культури та мистецтва серед української громадськості.

Одним із потужних центрів китайсько-українського культурного обміну також є Музичний центр Конфуція при Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського, який відкрито 10 червня 2019 року. Саме на базі цього музичного центру відбуваються майстер-класи, під час яких викладачі з Китаю пропонують навчання гри на китайських народних інструментах та діляться своїм багатим досвідом у музичній освіті з українськими студентами. Це надає можливість українським молодим музикантам вивчати традиційну китайську музику, вміння грати на таких інструментах, як гучно, гуцін, ерху, оволодівати тонкощами традиційного вокального мистецтва. Подібна співпраця не лише допомагає студентам розширити свої музичні горизонти, але й збагачує їхні знання про музичну спадщину Китаю та його вплив на світову музичну сцену. Така співпраця має

потенціал не лише поглибити знання студентів про музику і культуру Китаю, а й зробити значний внесок у розвиток музичної освіти та міжкультурного розуміння у обох країнах.

Окрім студентсько-освітнього поля, китайські академічні співаки активно підкорюють українські музичні майданчики та фестивалі, де демонструють свою майстерність і талант, діляться культурними традиціями і творчими ідеями з українською аудиторією. Це сприяє поглибленню взаєморозуміння та підтримує дружні відносини між країнами.

Фестивалі стали однією з найбільш популярних форм мистецького життя у багатьох країнах світу, включаючи Україну. На сьогоднішній день діє понад 100 фестивалів різних стилів, жанрів, інструментальних та концептуальних напрямків. Цей фестивальний бум обумовлений активним розвитком української композиторської та виконавської мистецької сцени, а також бажанням презентувати нові музичні твори перед аудиторією.

Одним з центральних фестивалів, який вже має досить серйозну історію, є щорічний фестиваль «Київ Музик Фест», створений за моделлю польського фестивалю «Варшавська осінь». Заснований фестиваль 1990 року у Києві. У перших фестивалях, окрім українців, брали участь композитори та виконавці з різних країн світу: Польщі, Канади, Австралії, Великобританії, Франції, Німеччини і Китаю тощо.

Саме у рамках цього фестивалю 2018 року відбувся концерт під красномовною назвою: «Музичний діалог: Україна – Китай». У цій події брали участь українські та китайські артисти. Серед представників китайського академічного вокального мистецтва варто виділити таких співаків як: Сун Сін та Вей Лімін. Важливою подією стало виконання творів китайських композиторів Ші Ван Чун, Лю Джі, Ту Єджун, Ху Тінтзян та Бао Юань-Кай.

Не менш потужним мистецької реалізації китайських академічних вокалістів в Україні є фестиваль «Два і дні дві ночі нової музики», започаткований 1995 року в Одесі з ініціативи одеської композиторки, лауреатки Національної премії України імені Тараса Шевченка Кармели Цепколенко.

Програму фестивалю «Два і дні дві ночі нової музики» складає сучасна музика українських та зарубіжних композиторів, переважно експериментального напрямку. Важливо, що саме у рамках цього фестивалю часто розкриваються нові виконавські межі вокалістів. Високий рейтинг фести-

валю робить його привабливим для китайських академічних вокалістів, які активно поєднуються як виконавці сучасної музики. Серед багатоманіття виконавських імен варто виділити баритона Ці Цзяньсун, сопрано Нью Цяньхуей, котрі презентують високий виконавський рівень володіння вокальною технікою.

Висновки. Навчання та співпраця з китайськими академічними співаками відкриває нові можливості для розвитку української музичної сцени та поглиблення культурних обмінів між Україною та Китаєм. Такий обмін сприяє взаємному збагаченню, розвитку творчого потенціалу та зміцненню дружби між народами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кунь Ло Розвиток саксофонного мистецтва Китаю у вимірах міжкультурного діалогу. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства (доктора філософії). Спеціальність 26.00.01 – теорія та історія культури. Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка. Львів, 2017. 229 с.
2. Лімін Вей Формування вокальної культури майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Національний педагогічний університет імені М. Драгоманова. Інститут мистецтв. 2011, 189 с.
3. Лю Чан «Один пояс та шлях» : китайсько-українські культурні зв'язки. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/18486/1/Dialog2021_P040-043.pdf (дата звернення 11.02.2024).
4. Мателешко Ю.П. «М'яка сила» Китаю: напрями та особливості українського наукового дискурсу. Регіональні студії, 2023. № 34. С. 157–162.

REFERENCES

1. Kun Luo (2017) Rozvytok saksofonnoho mystetstva Kytau u vymirakh mizhkulturnoho dialohu. [The development of Chinese saxophone art in the dimensions of intercultural dialogue]. Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata mystetstvoznavstva (doktora filosofii). Spetsialnist 26.00.01 – teoriia ta istoriia kultury. Lvivska natsionalna muzychna akademiia imeni M. V. Lysenka – PhD thesis. Lviv National Academy of Music named after M.V. Lysenko. 229 p. [in Ukrainian].
2. Limin Wei (2011) Formuvannia vokalnoi kultury maibutnoho vchytelia muzyky na osnovi tradytsii Kytau ta Ukrainy. [Formation of the vocal culture of the future music teacher based on the traditions of China and Ukraine]. Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata pedahohichnykh nauk. Natsionalnyi pedahohichniy universytet imeni M. Drahomanova. Instytut mystetstv – PhD thesis. National Pedagogical University named after M. Dragomanov. Institute of Arts. 189 p. [in Ukrainian].
3. Liu Chan (2021) “Odyn poias ta shliakh” : kytaisko-ukrainski kulturni zviazky. [“One Belt and One Road”: Sino-Ukrainian cultural ties]. URL : https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/18486/1/Dialog2021_P040-043.pdf (accessed: 11.02.2024) [in Ukrainian].
4. Mateleshko Yu. (2023) “Miaka syla” Kytau: napriamy ta osoblyvosti ukrainskoho naukovooho dyskursu. [Soft power” of China: trends and features of the Ukrainian scientific discourse] Rehionalni studii – Regional studies. No. 34. P. 157–162 [in Ukrainian].